

Onderwerp: reactie op de e-mails en artikel met betrekking tot beheer van groen (mails van 8 en 9 augustus 2011)

Beste Leen, Jacques en andere betrokkenen.

Afgelopen week heb ik in cc. mails ontvangen van Leen van Doorn en Jacques Schievink omtrent het beheer van groen in Delft. Deze zijn eveneens verstuurd naar de fractie van Groen Links. Daarnaast was aangegeven dat er een stuk werd voorbereid voor publicatie in de krant dat inmiddels is verschenen.

De kernboodschap is dat er een groot aantal bijzonder planten in de bermen en langs oevers in de Delft voorkomen, maar dat het alle planten zijn weggemaaid, er zeer onzorgvuldig is gehandeld, beschermde planten zijn gedood met bestrijdingsmiddel en dat op plekken waar o.a. orchideeën voorkomen, het beheer en onderhoud niet goed wordt uitgevoerd.

Op grond van de mails zijn de volgende vragen uitgefilterd:

1. Is de gemeente of het Hoogheemraadschap van Delfland verantwoordelijk voor het beheer? Antwoord: de gemeente is verantwoordelijk voor het beheer van bermen en oevers vanaf de waterlijn.
2. De oevers waren tot in het water gemaaid: is dat volgens de regels? Antwoord: Er wordt conform bestek gemaaid en dat is tot aan de oever. Afhankelijk van de ruimte wordt er wel eens wat verder gemaaid. In dit geval is, gezien de foto's wel extreem ver gemaaid, met als gevolg dat de bodem is beschadigd. Hierdoor zullen met name zeer algemene planten profiteren, ten koste van de huidige zeldzamere (rode lijstsoorten en beschermde planten).

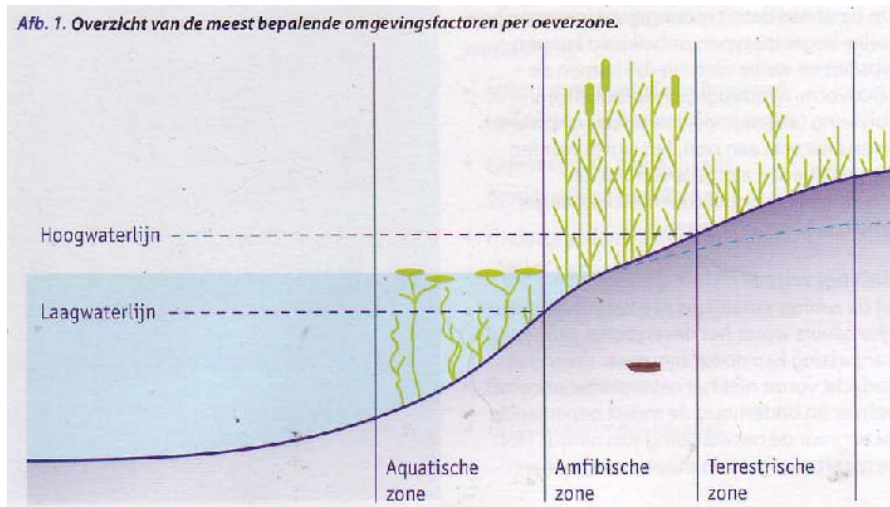
Comm. Vreemd is dat hier het bestek wordt genoemd, alsof dat een onontkoombare beschrijving van te verrichten handelingen is waar niemand invloed op heeft. Als er in het bestek staat dat altijd tot de oever (bedoeld wordt waarschijnlijk: de waterlijn) wordt gemaaid, dan is over het bestek niet goed nagedacht. Het lijkt me dan ook uiterst dringend dat de bestekken eens grondig tegen het licht worden gehouden. Het verbaast me dat dat al een jaar of 12 geleden niet uitputtend is gebeurd, bijvoorbeeld toen het gemeentelijk waterplan werd vastgesteld.

Ik nam tot dusver aan dat een landwaartse strook (deftig gezegd: de terrestrische zone) van 1 tot enkele meters tot de oeverzone werd gerekend en dus ook onder het onderhoudsregime van de oever valt, inclusief frequentie en fasering in ruimte en tijd. Er zijn inderdaad ook wel oevers waar die landstrook niet meegemaaid wordt (met gunstige gevolgen voor de soortenrijkdom en de fauna, Emmalaan o.a., waar we in het verleden uiteindelijk met succes op aangedrongen hebben), maar bij opvallend veel oevers wordt tot of zelfs tot voorbij de waterlijn gemaaid, met als gevolg dat de opgaande aquatische oevervegetatie wat verweesd in het water staat.

Comm. Dat ook de landzone gedurende een groot deel van het seizoen opgaande vegetatie heeft is van belang om het inwaaien in het water van nutriënten (middels stof, afval, bladval) zoveel mogelijk af te remmen. Hoewel ik er geen bewijzen voor heb neem ik bovendien aan dat zo'n opgaande zone het afstromende regenwater, incl. de meegevoerde hondenpoep, ook beter weert dan een kortgeschoren oeverlijn. Je zou dus kunnen zeggen dat het ontzien van die vegetatiezone niet zozeer een aspect is van het vegetatiebeheer, maar veeleer van het waterbeheer. Dat het aanleggen van natuurvriendelijke oevers niet voldoende is, is in de vakpers de laatste jaren herhaaldelijk aan de orde geweest. Ik heb al artikelen gezien van ecologen (o.a. in H2O en De Levende Natuur) dat de nvo's zo belabberd beheerd worden dat ze nauwelijks een bijdrage leveren aan behalen van de ecologische doelstellingen. Dan degraderen die tot een gril van bestuurders, die natuurlijk ook hier weer geen verstand van hebben.

Een artikel in H2O van Bas van der Wal van begin september 2011 stuur ik mee om te laten zien dat het functioneren van natuurvriendelijke oevers op een hoger peil gebracht moet worden om ook maar een kans te maken op het realiseren van de pretenties.

3. Waarom ligt er veel maaisel in de sloot, met als gevolg dat de waterkwaliteit verslechtert? Uitgangspunt is dat maaisel dat in de sloot terecht is gekomen bij het opruimen uit de sloot worden gehaald. Er kan echter tussen het maaien en verwijderen enkele dagen tijd zitten. Bij de aannemer zal worden gecontroleerd of dit is gebeurd.

Comm. Het achterlaten van maaisel in de sloot is iets dat enkele jaren gelden gewoon niet voorkwam. Er is kennelijk iets in de werkwijze van de loonwerkers of in de bestekken ingeslopen dat zulk slordig en voor het slootmilieu rampzalig beheer (zuurstofloosheid treedt dan razendsnel op) heeft kunnen ontstaan. Ik zag het 31-08-2011 zelfs weer bij het maaien van graslanden in de Bieslandse Bovenpolder. De oplossing is in het bestek op te nemen dat deponeren of in de sloot waaien van maaisel wordt voorkomen en als het toch gebeurt direct wordt opgeruimd.

Het uitgangspunt dat het maaisel bij het opruimen uit de sloot wordt opgevist, is geen goed uitgangspunt. Het accepteren dat het in de sloot waait is misschien de gewoonte geworden, maar het is überhaupt onacceptabel.

Voorts merk ik op dat als bij het maaien de opgaande oevervegetatie wordt ontzien, het maaisel ook niet in de sloot kán waaien.

4. De gemeente moet bezuinigen. Is dat een reden van het slechte beeld? Nee, de gemeente heeft bewust gekozen om de oevers 1 tot 2 keer per jaar of 1 x 2 jaar te maaien, afhankelijk van de oever. Uitgangspunt is ecologisch bermbeheer. Dit houdt in de eerste maaironde tussen half juni en half juli plaatsvindt en de tweede tussen half augustus en half september. Bij maaien met een maaibeurt per jaar gebeurt het maaien alleen in de tweede periode. De oevers zijn in dit geval iets aan de vroege kant gemaaid waardoor, mede gezien het mindere weer, nog de planten nog nauwelijks zaad hadden gezet. In het bestek was maaien in augustus opgenomen en conform gehandeld.

Comm. Gefaseerd beheer (gefaseerd niet alleen in tijd maar zeker ook in ruimte) is kennelijk al geheel achter de horizon verdwenen.

Hier wreekt zich nog eens dat over beheer en onderhoud in het ecologieplan zo goed als niets is te vinden. De enige regel die inhoudelijk iets voorstelt is: "De groeimogelijkheden en leefwijze van planten en dieren zijn bepalend voor het moment van de ingreep." De voorbeelden van beheer die zijn aangehaald, voldoen niet aan deze simpele regel. De summiere aandacht voor beheer illustreert de onderschatting van beheer en onderhoud niet alleen bij de gemeente, maar in onze cultuur in het algemeen.

Dat niet de bezuinigingen reden zijn voor het teleurstellende beeld, wil ik wel aannemen. Aanzetten tot wat ik maar even noem "welwillend" beheer (mind you, als goede bedoelingen ter verdediging van een handelwijze worden aangevoerd, dan weet ik: dat zit niet goed) vanaf eind jaren '80, die in verschillende nota's zijn opgenomen, hebben nimmer tot structureel, hoogstens incidenteel en kortdurend tot beter beheer geleid.

5. In de wijk Buitenhof zijn beschermde planten door bestrijdingsmiddelen vernietigd. Er zouden toch geen bestrijdingsmiddelen meer worden toegepast? Antwoord: Klein Glaskruid is een beschermde plant in het kader van de Flora en faunawet. Beheer van deze plant moet gericht zijn op het behoud van de soort. De gemeente heeft in strijd met de Flora en faunawet gehandeld. Bestrijdingsmiddelen zijn tot 1/8 toegepast, per 1/8 is overgegaan op hete lucht. In juli is er een extra ronde onkruidverwijdering geweest i.v.m. de grote hoeveelheid onkruid. De duurzame instandhouding van de soort staat echter niet onder druk.

Comm. Klein glaskruid heeft de afgelopen decennia een opmerkelijke opgang gemaakt, en inderdaad, de soort staat dus niet onder druk. Maar dan blijft voor mij het argument dat een begroeiing van glaskruid en enkele andere kruiden op de overgang van muren en bestrating een fraai schouwspel is. Zulke randjes zijn ook ecologisch van belang, want ze bieden kleine zoogdieren in de stad en insecten bescheiden maar o zo belangrijke routes door de versteende straten.

Er is ook nog een praktisch argument. Ik heb de plant ook uitbundig in de steeg bij mijn achterdeur (zie foto), niet dankzij de gemeente overigens, want van de vernietiging heb ik een jaar of 15 geleden eens proces-verbaal laten opmaken. Een buurman van 5 huizen verder haat alles wat groen is, en houdt zijn gedeelte van de steeg er radicaal vrij van. Jammer voor hem dat hij nu vooral last heeft van heermoes. M.a.w., leer eens genieten van het fraais dat zich zulke randjes en trouwens in boomspiegels vestigt en stel ook vast dat hardnekkige bestrijding vaak minder fraaie en woekerende soorten bevoordeelt. Dat is verspillend, schandelijk dat daar nog tijd en middelen aan worden besteed.

6. Geconstateerd is dat in het botanische rijk Mozartparkje de rietorchis al verdwenen is door het toepassen van houtsnippers. Meerdere soorten worden bedreigd door de verruiging. Antwoord: De gemeente zal het beheer van de parken nader bekijken. Conform het gebruik van het parkje is het aanwezige knokkelpad verbreed en verbeterd dmv houtsnippers.

Comm. Beheerders van natuurgebieden en parkjes met natuurwaarden weten al een jaar of 25 dat het gebruik van houtsnippers voor paden (of voor bodembedekking!) niet aan te raden is. De eutrofiëring komt dan in de hoogste versnelling.

In feite gaat het om stort van materiaal dat men kwijt wil. Geconcentreerde compostering van de snippers t.b.v. de landbouw is de enige rationele toepassing.

7. Veel sloten hebben een gesloten dek van kroos of kroosvaren en zijn volkomen zuurstofloos en het onderhoud van bijna alle oevers en sloten lijkt niet op wat bij natuurvriendelijke oevers nodig is. Aangegeven wordt dat over een paar jaar de gemeente verplicht is te zorgen voor een goede waterkwaliteit. Antwoord: het kroosprobleem is een aandachtspunt van zowel de gemeente als het hoogheemraadschap van Delfland, waaraan gewerkt wordt in het kader van een project zichtbare waterkwaliteit.

Comm. Het terugdringen van de eutrofiëring in het oppervlaktewater is een even weerbarstige als noodzakelijke opgave. Bij het ontwerpen van maatregelen en plannen om te voldoen aan de toekomstige Kaderrichtlijn Water sloeg opnieuw de neiging toe om aan inrichtingsmaatregelen te denken en de rol van beheer en onderhoud te onderschatten. Je zou deze pavlovreactie een tekortkoming in onze cultuur kunnen noemen. We bouwen liever iets nieuws, iets spraakmakends zodat een lid van de bestuurderskaste een lintje kan komen knippen, en kijken er daarna nooit meer naar om.

De met kroos en kroosvaren afgedekte dode sloten, op zichzelf al spectaculaire natuurrampen, zullen nog vele jaren bij ons zijn, als we de onderhoudscomponent in het verdomhoekje blijven zetten.

Naar aanleiding van de vragen zal het bestek voor komend jaar worden aangepast en zal nadrukkelijk de periode van uitvoeren en de wijze waarop dit plaatsvindt worden aangepast.

De reacties spreken overigens van interessante vegetatie die te lijden heeft door toedoen van de gemeente. Hierbij wil ik echter opnemen dat deze interessante vegetatie is ontstaan juist dankzij het al jarenlange bestendige beheer van de gemeente Delft.

Diny Tubbing (Milieu), Marjon Bouwkamp (Stadsbeheer)